

Guds löfte om gensvar

”Wa qala rabbukum uduni astajib lakum”

en teologisk och hermeneutisk analys

Allah säger:

ER HERRE säger: ”Be till Mig, så skall Jag besvara er [bön]. De som håller sig för goda för att tjäna Mig skall gå med böjt huvud in i helvetet.” (Koranen 40:60)

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴿٦٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

Den koraniska versen *wa qala rabbukum uduni astajib lakum* återfinns i sura Gafir, vers 60, och utgör en av de mest centrala formuleringarna i islams lära om bon och gudomligt gensvar. Versen kan översättas som: ”Och er Herre sade: Anropa Mig, så ska Jag besvara er.” Denna korta men

teologiskt rika utsaga har varit föremål för omfattande analys inom klassisk tafsir, modern koranforskning och islamisk teologi. Den uttrycker en grundläggande princip i islam: relationen mellan Gud och människa är direkt, omedelbar och präglad av både gudomlig generositet och mänsklig ansvarighet.

I den klassiska exegetiska traditionen betonar kommentatorer som Al Tabari och Ibn Kathir att versen uttrycker ett gudomligt löfte. Gud uppmanar människan att vända sig till Honom genom bon, och Han lovar att svara. Denna respons förstås inte enbart som ett materiellt eller omedelbart svar, utan som ett uttryck för Guds visdom. Enligt Al Tabari kan svaret komma i form av det som människan ber om, något bättre än det hon ber om, eller som en avvärjning av något ont. Detta perspektiv återkommer i flera hadither där profeten Muhammad förklarar att ingen bon förblir obesvarad, även om svaret kan anta olika former.

Teologiskt sett är versen central för förståelsen av Guds närvaro i världen. Islam avvisar föreställningen om en avlägsen eller passiv gedom. Istället framställs Gud som aktivt involverad i skapelsen och i människans liv. Versen uttrycker denna närhet genom att etablera en direkt kommunikationsväg mellan Gud och människa. Forskare som Fazlur Rahman och Seyyed Hossein Nasr framhåller att denna relation är en av de mest karakteristiska aspekterna av islams gudsbild. Gud är både transcendent och immanent: Han är bortom skapelsen men samtidigt nära den som anropar Honom.

Versen har också en etisk dimension. Uppmaningen att anropa Gud innebär att människan erkänner sin beroendeställning och sin begränsning. I islamisk teologi betraktas bon inte enbart som en rituell handling, utan som ett uttryck för ödmjukhet, tillit och existentiell medvetenhet. Ibn Qayyim al Jawziyya beskriver bon som "religionens kärna", eftersom den sammanfattar människans relation till Gud: erkännandet av Guds makt och människans behov. Genom att anropa Gud bekräftar människan sin tro och sitt förtroende för den gudomliga visdomen.

Hermeneutiskt sett har versen tolkats som en universell uppmaning. Den riktar sig inte enbart till de troende i en specifik historisk kontext, utan till alla människor i alla tider. Detta framgår av versens generella formulering och av den breda konsensus som råder bland teologer om dess omfattning. Den islamiska traditionen betonar att bon är öppen för alla, oavsett språk, plats eller social ställning. Detta förstärker islams syn på Gud som tillgänglig och lyhörd.

Samtidigt framhåller flera teologer att versen också innehåller en varning. I fortsättningen av samma vers nämns att de som av högmod avstår från att anropa Gud kommer att möta konsekvenser. Detta visar att bon inte enbart är en rekommendation, utan en central del av den troendes liv. Att avstå från bon betraktas som ett uttryck för arrogans, eftersom det innebär att människan förlitar sig på sig själv snarare än på Gud.

Sammanfattningsvis uttrycker versen *wa qala rabbukum uduni astajib lakum* en av islams mest grundläggande teologiska principer: att Gud är nära, lyhörd och villig att besvara människans bon. Den framhäver relationens ömsesidighet, där människans anrop möts av Guds svar. Versen förenar teologi, etik och andlighet i en kort men djup formulering som fortsätter att vara central i muslimsk fromhet och teologisk reflektion.

Källor

- Al Tabari, *Jami al Bayan fi Tafsir al Quran*.
- Ibn Kathir, *Tafsir al Quran al Azim*.
- Rahman, Fazlur. *Major Themes of the Quran*. University of Chicago Press, 1980.
- Nasr, Seyyed Hossein. *The Study Quran*. HarperOne, 2015.
- Bernström, Muhammed Knut. *Koranens budskap*. Proprius, 2000.